

**การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า**

นางนลินทิพย์ ค่ายอง

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544**

นลินทิพย์ คำย่อง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.ยุวดี มานะเกษม, 57 หน้า

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหนองมะค่า เพื่อศึกษากองทุนใน
ประเด็นการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ เพื่อศึกษา
ความสามารถในการจัดระบบและการบริหารจัดการการเงินกองทุน เพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพา
ตนเองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหามและเสริมสร้างศักยภาพ
และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน และเพื่อศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งด้าน
เศรษฐกิจและสังคมของประชากรในหมู่บ้าน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอาศัยการสังเกตและบันทึก
การสัมภาษณ์ การศึกษาเจาะลึกรายกรณี เครื่องมือใช้แบบรายงานค่าฯ (บร.1 - บร.12) และการ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยไม่ใช่สถิติ ผลการวิจัยพบว่า หมู่บ้านบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน
โครงการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งดูได้จากทำให้ความร่วมมือของคนในหมู่บ้านในการจัดตั้งกองทุน
หมู่บ้านขึ้นมา มีการบริหารจัดการกองทุนโดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนที่มาจากคัดเลือก
โดยประชากรในหมู่บ้านเพื่อเป็นตัวแทนหมู่บ้าน มีการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของกองทุน โดยเปิด
โอกาสให้คนในหมู่บ้านสร้างอาชีพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง สภาพเศรษฐกิจของ
หมู่บ้านเมื่อได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม คือเมื่อคนในหมู่บ้านมี
อาชีพที่สามารถพึ่งตนเองได้ก็ทำให้เศรษฐกิจและสังคมดีขึ้นมาด้วย การมีศักยภาพและความ
เข้มแข็งของคนในหมู่บ้าน ดูได้จากความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การ
ให้ความร่วมมือและมีการเกื้อกูลกันของคนในหมู่บ้าน จากการศึกษาที่ได้เราสามารถนำผลการวิจัยที่
ได้มาประยุกต์ใช้กับการทำงานด้านต่าง ๆ ในหมู่บ้านได้ เช่น เมื่อเราพบปัญหาในด้านใดเราก็นำ
ปัญหาดังกล่าวนั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ก็จะทำให้ปัญหาลดลงไปได้บ้างเป็นบางส่วน ซึ่งจะ
ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา ... ๒๕๕๕

ลายมือชื่อนักศึกษา..... นลินทิพย์ คำย่อง

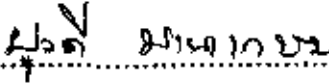
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ผศ.ดร. มานะเกษม

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

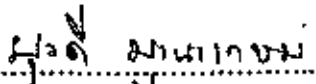
หน้าอนุมัติ

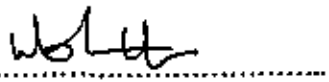
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผศ.ดร.ยุทธิ มานะเกษม)

กรรมการสอบ

.....
(ผศ.ดร.ยุทธิ มานะเกษม)

.....
(ผศ.ดร.ยุทธิ มานะเกษม)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(.....)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

- 9 ต.ค. 2545
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- ผศ.ดร.ยุวดี บานะเกษม อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณะจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- นายอัมภอ อนุกรรมการหรือช่างกองทุนชุมชนเมือง พัฒนาการตำบลปากช่อง ผู้นำกลุ่มประชาชนกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นธินทิพย์ คำช่อง

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์	7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	9
3. การศึกษานโยบายการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	11
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองระคำ.....	12
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	13
7. หลักการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	14
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง.....	15
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	18
1. วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	18
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	19
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	19

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	25
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	27
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	27
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	38
3. ผลการประเมินวาทกรรมวิธีทำธุรกิจของผู้ใช้.....	42
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	43
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	43
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	
1. อภิปรายผล.....	46
2. ข้อเสนอแนะ.....	54
บรรณานุกรม.....	
ภาคผนวก.....	

บทที่ 1

บทนำ

ตามที่รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน และเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลทั้งผลสำเร็จของโครงการ โดยทางตรงและผลกระทบของโครงการในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจให้การสนับสนุนโครงการต่อไป ดังบทที่ 1 ได้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

ตอนที่ 3 กรอบความคิดทฤษฎี

ตอนที่ 4 วิธีดำเนินการ

ตอนที่ 5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ตอนที่ 1. หลักการและเหตุผล

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหามลภาวะเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการ การเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเองอันเป็นนโยบายหลักที่เป็นรูปธรรมของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ที่ต้องการให้ประชาชนต่อสู้กับปัญหาความยากจนและรู้จักพึ่งพาตนเอง ซึ่งนับเป็นสิ่งที่ประชาชนกำลังต้องการในภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังตกต่ำอย่างหนัก

บ้านหนองมะค่า หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุน เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 พร้อมกับได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ.2544

เพื่อให้ทราบว่าการจัดการกองทุนหมู่บ้าน บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมี การประเมิน และผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษามัธยมศึกษาตอน ปลาย บัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านหนองมะคำ หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา นี้มีระยะหนึ่งแล้ว จึงรับผลิตขอบในการประเมินและเรียบ เรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้

ตอนที่ 2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากองทุนหมู่บ้านหนองมะคำ ในประเด็นการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนใน หมู่บ้าน สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ การลดรายจ่าย ตลอดจน บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดี แก่ประชาชนในหมู่บ้าน
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดระบบและการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน หนองมะคำ
3. เพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเองของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองมะคำ ในการ เรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน
4. เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจของบ้านหนองมะคำ เมื่อได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
4. เพื่อศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกกองทุน หมู่บ้านหนองมะคำ

ตอนที่ 3. กรอบความคิดทฤษฎี

การวิจัยเป็นเรื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมินความสำเร็จของ โครงการหรือการ วัดความสามารถในการบรรลุผลของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็น ตัวชี้วัดความสามารถในการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด แนวคิด และรูปแบบการประเมิน เป็นกรอบความคิดของประเด็นที่จะประเมิน หรือเค้าโครงร่างใน ลักษณะของการเชื่อมโยงสัมพันธ์และต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ หรือเป็นสิ่งที่แสดงภาพรวมของ ประเด็นที่จะประเมิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประเมินโครงการ แนวคิดและรูปแบบ การประเมิน มีอยู่หลากหลายรูปแบบตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการประเมิน ซึ่งได้นำเสนอ

แนวคิด และได้มีการนำมาใช้ในการประเมินโครงการต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ได้นำไปใช้ในการประเมินโครงการที่สำคัญและได้นำเสนอในที่นี้ มีดังนี้

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินการของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and of Evaluation) กล่าวถึงการประเมินว่า "โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษาเกณฑ์ที่ตัดสินความต่ำเรีงของโครงการ ควรจะพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

2. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model) การประเมินตามแนวคิดของครอนบาค คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยกำหนดหลักการว่า การประเมินโครงการด้านการเรียนการสอนไม่ควรประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการเท่านั้น แต่ควรจะมีการพิจารณาประเมินผลกระทบข้างเคียงที่เกิดขึ้นจากโครงการด้วย

3. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) สคริเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมินว่า "การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน"

4. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสแตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation) สแตก ได้กล่าวถึง การประเมินว่า เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน

5. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) การประเมินตามความหมายของอัลคิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการ โครงการ

6. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของโพรวิส (Provis's Discrepancy Evaluation) โพรวิส ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินว่า เป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้อง ที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกชั้นตอน และจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพ

7. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP

Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า "การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ"

8. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของเคอร์ค แพตทริก (Kirkpatrick) แพตทริก ได้นำเสนอแนวคิดของการประเมินโครงการฝึกอบรมว่า "การฝึกอบรมเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการฝึกอบรมควรจะได้มีการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อที่จะให้ทราบว่า การจัดการฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงใด"

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า จีพีพีโมเดล (CIPP Model) โดยสตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า "เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่" ซึ่งมีอักษระย่อที่มีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน เป็นการประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) โดยเป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) โดยเป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการ โครงการ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) โดยเป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) โดยเป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือการปรับเปลี่ยนโครงการ จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL นี้ ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อใช้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินโครงการ ซึ่งมีลักษณะเป็น แบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อ บ่งชี้จุดเด่น จุดด้อย เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรม แผนงาน ได้ทันทั่วทั้งที่ และมีการประเมินรวม สรุปหลัง โครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของ โครงการ แบบจำลองที่เหมาะสมที่จะใช้เป็น กรอบความคิดในการประเมินชีพท์ จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้เพราะจะได้ข้อดี ข้อบกพร่องและประสิทธิ ภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วย ในการตัดสินใจของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

ตอนที่ 4. วิธีดำเนินการ

กองทุนหมู่บ้าน บ้านหนองมะค่า หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา มีวิธีการในการศึกษาและการประเมินผลดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูลดังนี้

4.1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ จากการปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมาย บ้านหนองมะค่า หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ไปศึกษานิเทศก์และเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน เช่น เก็บข้อมูลสภาพหมู่บ้านหรือชุมชน (บริบทชุมชน) เก็บข้อมูลกองทุนหมู่บ้าน และใช้วิธีการเก็บ ข้อมูลที่หลากหลาย โดยการไว้สัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้านหรือชุมชน ประชาชนทั่วไป สมาชิก กองทุนเพื่อทำเวทีชาวบ้าน เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบรายงานต่างๆ (บร. 1- บร. 12) การสังเกต การสัมภาษณ์ การแจกจ่าย เป็นต้น

4.1.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) การศึกษาและติดตามผล ในพื้นที่บ้านหนองมะค่า หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้ทำ สารนิพนธ์ได้ใช้ข้อมูลที่มีการจัดเก็บไว้เรียบร้อยแล้วจากส่วนราชการ เอกชน สถาบันการศึกษา การถ่ายทอดทางสถานีวิทยุและ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ไปสเตอร์ ใบปลิว แผ่นพับ เป็นต้น โดยการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังกล่าวนี้ มาเรียบเรียงและตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ใจความครบถ้วนและมีความสมบูรณ์ที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นการประเมินผลและติดตามผลกองทุน หมู่บ้านหนองมะค่า หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยการใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า "ชีพท์โมเดล" (CIPP Model) โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ

การกำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของ "สารนิพนธ์" เพื่อนำเสนอต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ทราบข้อมูลของบ้านหนองมะค่า ในประเด็นเกี่ยวกับกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

5. ทราบความสามารถในการจัดระบบและการบริหารจัดการการเงินกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า

3. ทราบถึงกระบวนการพึ่งพาตนเองของกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่าในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน

4. ทราบถึงสภาพเศรษฐกิจของบ้านหนองมะค่า เมื่อได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

5. ทราบศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาบ้านหนองมะคำ หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็น นโยบาย หลักการ ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งแนวความคิดทฤษฎีการประเมินที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้เป็น 8 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ตอนที่ 3 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 4 การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

ตอนที่ 5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 7 หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพชีพโมเดล

ตอนที่ 8 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 1 นโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลยุคปัจจุบัน โดยการนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เห็นความจำเป็นของปรัชญา "เศรษฐกิจพอเพียง" ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน และต้องการให้ประชาชนต่อสู้กับปัญหาความยากจนและรู้จักพึ่งพาตนเอง ในภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศยังไม่ฟื้นตัวและกำลังตกต่ำอย่างหนัก โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของชุมชนหมู่บ้าน จนเกิดความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้านดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายเร่งด่วนมากระตุ้นเศรษฐกิจและได้แถลงการต่อรัฐสภาถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการจัดสรรเงินให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นการสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน และก่อให้เกิดวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน ซึ่งเป็นสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่กำลังต้องการอยู่ในขณะนี้ และนับเป็นความก้าวหน้าอีกประการสำหรับการพัฒนาประเทศ

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาหรือหลักการสำคัญในการเสริมสร้างจิตสำนึกร่วมกันของประชาชน ในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการ โดยประชาชนเพื่อประชาชนของหมู่บ้านหรือชุมชน และยังเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทราบนโยบาย กติกา แนวทางการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการและบริหารจัดการกองทุน เริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมคิดตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป และยังมีกระบวนการความเชื่อมโยงการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ส่วนราชการ ภาคเอกชน และประชาชน ภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับอำเภอรวมทั้งระดับจังหวัด ตลอดจนระดับประเทศ และยังเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานของประเทศอีกด้วย

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายหลักข้อสำคัญ อันเป็นนโยบายที่เป็นรูปธรรมของรัฐบาลชุดปัจจุบันที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชน สำหรับการลงทุน เป็นการสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน เงินอยู่ในหมู่บ้าน หมุนเวียนไปในมือของชาวบ้านในแต่ละครอบครัว เพื่อนำไปใช้ในการผลิตในภาคต่าง ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาเงินกู้ยืมจากระบบ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้มีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง ด้วยการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ที่มีความรู้ มีความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ เป็นคนดีของหมู่บ้านและเป็นที่ยอมรับของประชาชน ขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนในการบริหารจัดการกองทุน อีกทั้งยังเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาค้าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยให้ประชาชนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น รู้จักการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยให้ประชาชนนั้นหันมาพึ่งตนเอง ได้อย่างเหมาะสมและมากที่สุด ตามแนวปรัชญา "เศรษฐกิจพอเพียง" ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และกองทุนหมู่บ้านยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจจากฐานรากของประเทศและเสริมสร้างความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ทุกครอบครัวในหมู่บ้านและชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากประชาชนมีงานทำและมีรายได้ ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นและชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ก่อให้เกิดความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกัน รู้จักประหยัดและอดออม ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งจะเป็นหลักประกันการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน อัน

จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

1.4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

ตอนที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2544 โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงได้วางระเบียบไว้ โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนนโยบายและแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ซึ่งระเบียบนี้มีผลให้บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2544 หรือตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) ประกอบด้วย ประธาน 1 คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รองประธาน 3 คน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานตามลำดับ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 10 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัด

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและมีเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาดและคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและกองทุน เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้มีประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมในการเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ในการเป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการและศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน เป็นต้น (ระเบียบฉบับสมบูรณ์อยู่ภาคผนวก ก)

ตอนที่ 3 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยการบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน ซึ่งจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ตามข้อ 41 (ระเบียบฉบับสมบูรณ์อยู่ภาคผนวกที่...) และคณะกรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนสมบูรณ์และไม่มีลักษณะต้องห้าม โดยจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ตามข้อ 17 (ระเบียบฉบับสมบูรณ์อยู่ภาคผนวกที่...) ก่อนจะมีการจัดเวทีประชาคมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านหนองมะค่า หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา นั้น ได้รับการสนับสนุนจากคณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอที่ได้รับมอบหมาย โดยการนำของ คุณอนุสรณ์ รักษาวงศ์ ซึ่งเป็นพัฒนากรตำบลปากช่อง

ได้ประชาสัมพันธ์ให้หัวหน้าครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมให้เข้าใจถึงแนวทางเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และจัดให้มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ณ ศาลาบ้านหนองมะค่า ซึ่งมีกำนันตำบลปากช่อง คือ นายเสกสันต์ ทองสวัสดิ์วงศ์ ทำหน้าที่เป็นผู้ใหญ่บ้านหนองมะค่าเป็นผู้เรียกประชุม โดยมีหัวหน้าครัวเรือนซึ่งเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นตัวแทนครัวเรือนให้เข้าร่วมการประชุม และในการประชุมในครั้งนี้มีจำนวนผู้แทนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุม เพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 91 ครัวเรือน จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 116 ครัวเรือน ซึ่งมีวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยให้มีผู้เสนอชื่อบุคคลที่เป็นกรรมการกองทุนและจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ มีความรับผิดชอบ เป็นคนดีของหมู่บ้าน เป็นที่ยอมรับของประชาชน และมีการรับรองด้วยจำนวน 2 คน จากนั้นให้ใช้วิธีเปิดเผยด้วยการยกมือในการลงคะแนนเสียง ผู้แทนครัวเรือนคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งเสียง หากบุคคลที่ถูกเสนอชื่อให้เริ่มคณะกรรมการกองทุนได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกที่เข้าร่วมการประชุมเกินครึ่งหนึ่ง ก็จะได้รับเลือกให้เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน โคกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านหนองมะค่า นี้ประกอบด้วย คณะกรรมการ 15 คน และที่ปรึกษา 8 คน (แบบติดคนตั้งคณะกรรมการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ภาคผนวก ข)

ตอนที่ 4 การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนจะต้องร่วมกันเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในการเป็นเจ้าของกองทุนโดยประชาชนในหมู่บ้านจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และร่วมกันบริหารจัดการกองทุนของตนเอง
2. เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุน โดยการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจำนวน 15 คน ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

3. จัดทำระเบียบข้อบังคับ เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและประชาชนจะต้องร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน โดยมีแนวทางและจะต้องไม่เกินห้าหมื่นบาทรวมทั้งระยะเวลาในการชำระคืนเงินที่กู้ยืมทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยแต่ละจะต้องไม่เกินคราวละหนึ่งปี และอื่น ๆ เป็นต้น

4. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการกองทุนเรียบร้อยแล้ว ให้คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนจะต้องร่วมกันดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับที่ได้วางเอาไว้ เช่น การรับสมัคร การระดมทุน การจัดทำระบบบัญชี การจัดระบบการตรวจสอบ การมอบหมายภารกิจ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกองทุน และอื่น ๆ เป็นต้น (แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ภาคผนวก ค)

ตอนที่ 5 ระเบียบกองทุนกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม เสียดวง เชื้ออาหารและเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพรวมทั้งถือประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า โดยระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า ใช้ที่ทำการกำนันตำบลปากช่อง เลขที่ 229 หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อําเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30130 โทรศัพท์ 01-3898454 ซึ่งกำนันตำบลปากช่องนี้ยังดำรงตำแหน่งเป็นประธานกองทุนหมู่บ้านด้วย โดยในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และเพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี เป็นต้น สำหรับแหล่งที่มาของกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก เงินฝากสัจจะ เงินค่าธรรมเนียมแรกเข้าและเงินค่าหุ้น เป็นต้น คุณสมบัติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จะต้องเป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองมะค่าเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนวันจัดตั้งกองทุนและต้องเป็นผู้มีเงินฝากสัจจะ เป็นต้น การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บุคคลที่ต้องการจะสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุน สามารถยื่นคำขอสมัครได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและจะต้องเป็นผู้มีเงินฝากสัจจะ เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพิจารณาคุณสมบัติต่าง ๆ เรียบร้อยแล้วและเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านก็จะแจ้งให้บุคคลนั้น ให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าค่าหุ้นและเงินฝากสัจจะภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ คน ลาออกและสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมการประชุม เป็นต้น โดยที่ผู้พ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน อาศัยยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี กองทุนหมู่บ้านหนองมะคำประกอบด้วยคณะกรรมการ 15 คน และที่ปรึกษา 8 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี ซึ่งคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 โดยคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ คือ บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับดูแลและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน เป็นต้น ประเภทการขอกู้ยืมเงิน สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การเพิ่มรายได้ และการลดรายจ่าย ลักษณะของโครงการต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริงมีความเป็นไปได้ทางตลาดและมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งต้องไม่เกิน 20,000 บาท แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท หักประกันเงินกู้ ให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวน 2 คน เป็นผู้ค้ำประกัน อัตราดอกเบี้ยจะคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 9 บาทต่อปี และให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้พร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในระยะเวลา 1 ปี ส่วนสมาชิกที่ขอกู้เงินเพื่อนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณี ตามความจำเป็นหรือตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งต้องไม่เกิน 3,000 บาท หักประกันเงินกู้ ให้ใช้สัญญาเงินกู้เพียงอย่างเดียว อัตราดอกเบี้ยจะคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 2 บาทต่อเดือน และให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้พร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในระยะเวลา 6 เดือน แต่ในกรณีที่ผู้กู้คิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้ต้องเสียค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.50 บาทต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและเมื่อสิ้นปีทางการบัญชีกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรร ดังนี้ คือ เป็นเงินปันผลค่าหุ้นในอัตราร้อยละสิบ เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในอัตราร้อยละสิบและเป็นเงินเพื่อสมทบกองทุนหมู่บ้านในอัตราร้อยละสิบ เป็นต้น (ระเบียบฉบับสมบูรณ์อยู่ภาคผนวก ง)

ตอนที่ 6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ต้องการจะขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างหรือเพิ่มรายได้ และการลดรายจ่าย ต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจนและต้องเป็นโครงการที่มีลักษณะสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน โดยยื่น

คำขอผู้ตั้งกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด คือ วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งต้องไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่ คณะกรรมการมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะต้อง เรียกประชุมสมาชิกกองทุน เพื่อให้สมาชิกกองทุนพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้ รายหนึ่งจะต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท หลักประกันเงินกู้ต้องให้สมาชิกกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ ต่ำประกัน สำหรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน บ้านหนองมะค่า จะคิดดอกเบี้ยใน อัตราร้อยละเก้าบาทต่อปี ส่วนการชำระคืนเงินกู้ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะ เวลาหนึ่งปี ส่วนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ต้องการจะขอกู้เงินจากกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจ กรรมที่เกี่ยวกับการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีตามความ จำเป็นหรือตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร โดยยื่นคำขอผู้ตั้งกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้ คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด คือ วงเงินกู้ให้ แก่สมาชิกรายละไม่เกินสามพันบาท หลักประกันเงินกู้ให้ทำสัญญาเพียงอย่างเดียว สำหรับอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่าจะคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละสองบาทต่อเดือน ส่วน การชำระคืนเงินกู้ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาหกเดือน แต่ในกรณีที่ผู้กู้ คิดสัญญาเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า ผู้กู้จะต้องเสียค่าปรับในอัตราร้อยละห้าสิบตจางค์ ต่อวันหรือเว้นแต่ผู้จะได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน และในกรณี ที่ผู้กู้นำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอยืมเงินเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อ ได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการ กองทุนยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้ โดยทันที และให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้พ้นสมาชิกภาพในระยะ เวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา และสมาชิกซึ่งที่ประชุมมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ ห้าม มิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

ตอนที่ 7 หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง

รูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป "รูปแบบการประเมินแบบ ชีพท์โมเดล" ใน หนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221-234) ดังนี้

แบบจำลองชีพท์จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสถานะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่น ๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อมทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ โดยอาศัยการวินิจฉัยและการเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยถือว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการและการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้นคือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคาและกำไรที่จะได้รับ โดยการประเมินในลักษณะอัตราค่าถึง เวลา งบประมาณและวิธีการที่มีศักยภาพ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติการอย่างไร ใช้ทรัพยากรถึงเท่าใด วางแผนและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียม เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ เพื่อหาข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อรวบรวมสารนิเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงานและเพื่อเป็นการรายงานสะสมถึงปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมียุทธวิธีในการประเมินกระบวนการมี 3 วิธี คือ แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลว เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยความสะดวกระหว่างการค้าเงินโครงการและยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการจะบอกถึงลักษณะสำคัญ ๆ ของโครงร่าง โครงการและปริมาณของการเกิดอะไรขึ้นจริง ๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่า ทำไมวัตถุประสงค์

จึงบรรลุหรือ ไม่บรรลุผล คุณค่าของการประเมินกระบวนการ ไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่น ๆ เท่านั้น แต่ภายใต้การประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกวิเคราะห์ รวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารนิเทศนั้น เฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะแรก ๆ ของโครงการ ทั้งนี้ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ให้สารนิเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนต้นทุน และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังคงบันทึกสารนิเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความความสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดโครงการเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย ระเบียบทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิต จะรวมถึงต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหาถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้นและการประเมินกระบวนการร่วมด้วย

ตอนที่ 8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้ผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน นายถนอม อินทรกำเนิด เลขาธิการสถาบันราชภัฏ ในฐานะอนุกรรมการและเลขานุการคณะอนุกรรมการอำนวยการ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเปิดเผยถึงวัตถุประสงค์ของการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยดำเนินการคัดเลือกบัณฑิตว่างงานในท้องถิ่น จำนวน 74,881 คน เข้ารับการอบรมหลักสูตร "การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการโครงการ" จัดส่งเข้าปฏิบัติงานในทุกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศ สำหรับบทบาทและหน้าที่ของบัณฑิตจะต้องทำหน้าที่ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินผลโครงการ โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้อาชีพ การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักศึกษาจะต้องเข้าไปรายงานตัวกับหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อสร้างความคุ้นเคยและเก็บข้อมูลสภาพ

หมู่บ้านหรือชุมชน เก็บข้อมูลกองทุนหมู่บ้าน โดยการไปสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้านหรือชุมชน ประชาชนทั่วไปเพื่อทำเวทีชาวบ้าน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ จากนั้นนักศึกษาต้องส่งแบบรายงานต่าง ๆ (ขร. 1 - ขร.12) พบอาจารย์นิเทศและเรียนเสริมทุกสัปดาห์ รวบรวมข้อมูลทุกชั้นทำ ตารางนิพนธ์ต่อไป อย่างไรก็ตามได้มีการขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลกองทุนและข้อมูลศักยภาพหมู่บ้าน ให้คำสัมภาษณ์อำนวยความสะดวกในด้านสถานที่ทำงาน การลงนามปฏิบัติงานในหมู่บ้านหรือชุมชน รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำในการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ตามปรัชญาของหลักสูตรที่ให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีการปฏิบัติการเรียนรู้ร่วมกันทั้งนักศึกษา อาจารย์ ชุมชน โดยใช้หมู่บ้านหรือชุมชนเป็นสถานที่ปฏิบัติการในระหว่างวันที่ 24-25 มกราคม 2545 โดยร่วมกันระหว่างภาคการเมือง ภาครัฐ ได้แก่ ข้าราชการและนักวิชาการของสถาบันการศึกษา ภาคองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งสรุปผลการประชุมสัมมนาและสำนักงานคณะกรรมการกองทุนจะได้นำไปกำหนดเป็นแผนงาน โครงการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกองทุน อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ของกองทุนในด้านสังคมและธุรกิจ การเกิดเครือข่ายกองทุนและเครือข่ายกองทุนที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน นอกจากนี้ได้กำหนดทิศทางของการดำเนินงาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้เป็นยุทธศาสตร์หลัก การเกิดกองทุนที่ยั่งยืนโดยการขยายกองทุนเชื่อมโยงระหว่างกองทุนกับสถาบันการเงินอื่นและมีการเชื่อมประสานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยการพัฒนากระบวนการพัฒนาภาค การประสานการพัฒนาองค์กรและเครือข่าย การพัฒนาผู้นำและบุคลากร การขยายผลกองทุนสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนและการติดตามผลและประเมินผล ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ ได้แก่ บัณฑิตว่างงานทั่วประเทศทุกพื้นที่ จำนวน 74,881 คน มีรายได้ ได้รับความรู้ ด้านการจัดการ และการประเมินผลโครงการ ได้ประสบการณ์จริงในพื้นที่ มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น คือ ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ (Graduate Diploma in Project Management and Evaluation) มีโอกาสนำหน่วยกิตที่เรียน ไปเทียบ โอนเพื่อศึกษาระดับปริญญาโท โดยการใช้เวลาและเงินตนน้อยลงและอาจมีงานทำที่มั่นคงด้วยดอกเบี้ยเงินกองทุน และกองทุนทั้ง 74,881 กองทุน มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน โดยความรู้ที่คนในหมู่บ้าน ได้เรียนรู้และสมาชิกของหมู่บ้านที่ได้รับทุนให้เรียนสูงขึ้นและมีจิตวิญญาณที่จะปฏิบัติงานในหมู่บ้านต่อไปด้วยความเห็นของคนในหมู่บ้านเอง รวมทั้งรัฐบาลทราบผลการดำเนินงาน ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคของการปฏิบัติงานตามนโยบายเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 74,881 หมู่บ้าน อย่างต่อเนื่องและมีระบบ สามารถแก้ไข ปัญหาอุปสรรคได้ทันทั่วทั้งและนำข้อมูลการบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จของบางหมู่บ้านไปเป็น

ตัวอย่างให้หมู่บ้านอื่น ๆ ดูเพื่อขยายผลความสำเร็จต่อไป อีกทั้งยังประชาชนทั่วไปมีสภาพชีวิต เศรษฐกิจสังคมที่ดีและเป็นไปตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ลดปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต อันจะนำไปสู่การฟื้นฟูประเทศให้มีความเจริญและมั่นคงทุก ๆ ด้าน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยกรณีเฉพาะหมู่บ้านหนองมะคำ หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

- ตอนที่ 1 วิธีการประเมินโครงการ
- ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
- ตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
- ตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นการประเมินเชิงระบบ (System approach) โดยเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดและรูปแบบการประเมิน เป็นกรอบแนวความคิดของประเด็นที่จะประเมิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประเมินโครงการ การประเมินเชิงระบบนั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้สร้างแบบจำลอง (Model) เพื่อใช้ในการประเมิน เช่น Scriven, Stufflebeam และ Stake เป็นต้น แบบจำลองที่เหมาะสมที่ใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมิน ได้แก่ แบบจำลอง CIPP Model นำเสนอครั้งแรกโดย Stufflebeam และคณะ การประเมินตามทัศนะของ Stufflebeam เป็นการประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบ ดังนี้ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน
2. การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง เป็นกระบวนการของการได้มาของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรทั้งหมด ประชากร คือ สมาชิกทั้งหมดของการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน และกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกบางส่วนของ การดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเนื่องมาจากการประหยัดเวลาและงบประมาณที่ต้องใช้เป็นจำนวนมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ดังนั้น จึงเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีในการประเมินโครงการในครั้งนี้ สภาพปัจจุบัน บ้านหนองมะค่า หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ประชากรในหมู่บ้านมีครัวเรือน 121 ครอบครั มีประชากรทั้งหมด 532 คน ชาย 277 คน หญิง 255 คน ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมของวิธีการสุ่มตัวอย่างที่ดีใช้เกณฑ์ 10% ของกฎชาวบ้าน เนื่องจากขนาดตัวอย่างของบ้านหนองมะค่ามีจำนวนประชากรตั้งแต่ 500 - 1,000 หน่วย จัดเป็น ประชากรขนาดกลางและกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองมะค่า โดยมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	15 คน
2.2 ที่ปรึกษากองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	8 คน
2.3 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	104 คน
2.3.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	58 คน
2.3.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	46 คน

ตอนที่ 3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัดเป็นข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษา จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ซึ่งตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบ ชิพฟ์โมเดล (CIPP Model) ที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย

3.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A)

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

3.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

- 1) ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นตัว

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ หมายถึง ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัว

แปรดังนี้

- 1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อย (SMEs)
- 1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
- 1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

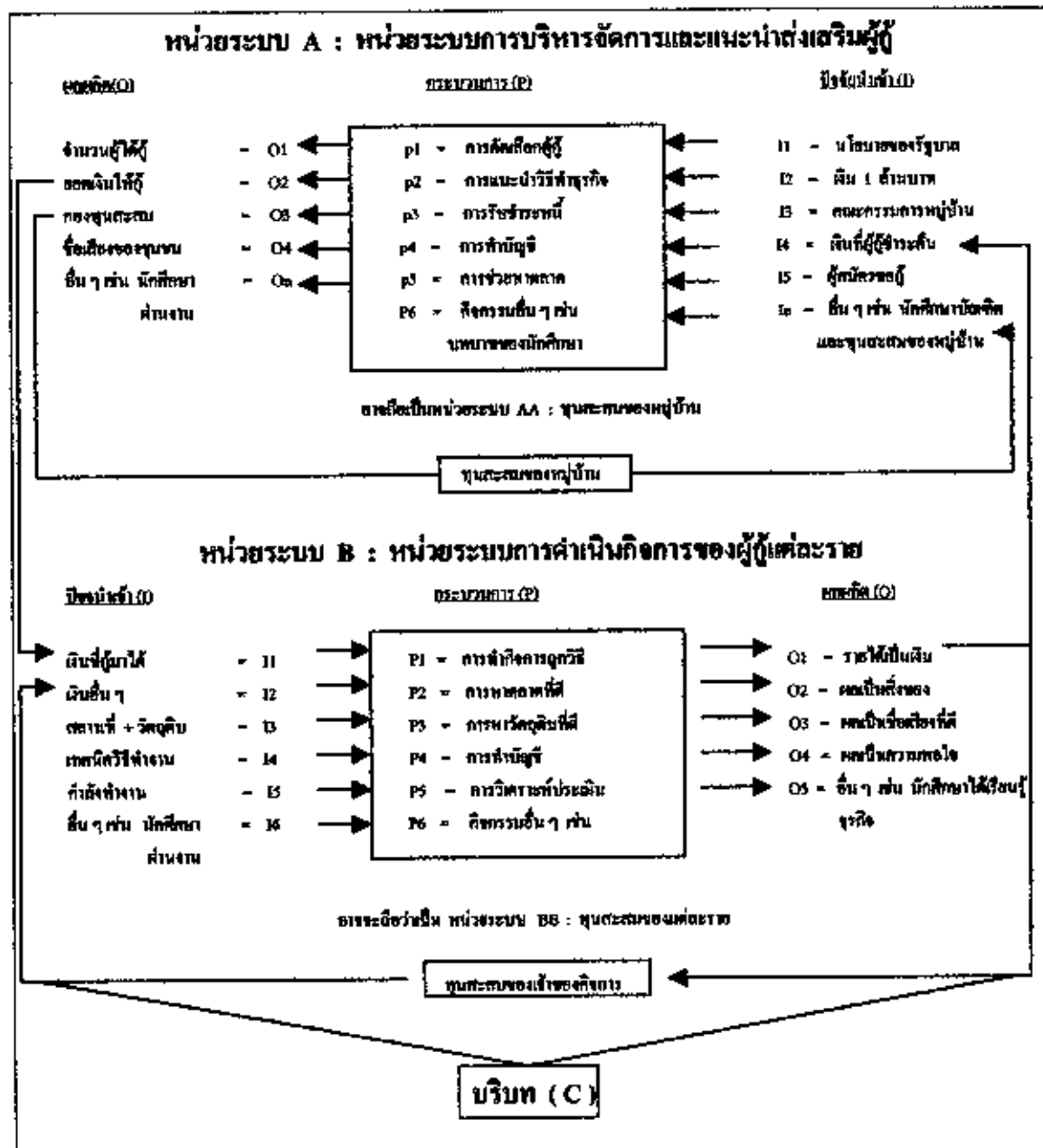
2. บริบทระดับท้องถิ่น หมายถึง ตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย

ตัวแปรดังนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน
- 2.2 สภาพปัจจุบัน
- 2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งชุมชน
- 2.4 ด้านวัฒนธรรม

2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

แผนภาพ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนชุมชนในรูปแบบของ "ซิพท์โมเดล"

ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชน ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

3.1 หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

3.2 หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนชุมชน จึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ ก็คือตัวชี้วัดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นแล้ว

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2.2 เงิน 1 ล้านบาท

2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

3.1 การคัดเลือกผู้กู้

3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

3.3 การรับชำระหนี้

3.4 การทำบัญชี

3.5 การช่วยเหลือตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

4.1.1 จำนวนผู้กู้

4.1.2 ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้

4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้

4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้

4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด

4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านการธุรกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้น

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้น

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือข่าย

1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้

1.3.4 หนี้สินนอกระบบของผู้กู้

1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้

1.3.6 รายได้ของครอบครัว

1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้

4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

- 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
- 4.2.4 การเลิกกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
- 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 กองทุนชุมชนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเวียนรู้
 - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ
- 2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่น ๆ
 - 2.3 สถานที่ และวัสดุคิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน
- 3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทำกิจการดูวิถี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัสดุคิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
- 4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediat Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นตั้งของ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่
 - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
 - 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการของกองทุนหมู่บ้านนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วย เพราะหน่วยระบบ A ประเมินความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นบงจัดนำเข้าไปให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย ดังนั้น ทั้งหน่วยระบบ A และ B จะต้องมีความสัมพันธ์กันจึงจะทำให้โครงการกองทุนหมู่บ้านมีความก้าวหน้าต่อไป

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการ ควรเก็บข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภทด้วย ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) มีดังนี้

- 4.1 แบบรายงานการเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (บร.1)
- 4.2 แบบรายงานการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (บร.2)
- 4.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร.3)
- 4.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน (บร.4)
- 4.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร.5)
- 4.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร.6)
- 4.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน (บร.7)
- 4.8 แบบรายงานโครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (บร.8)
- 4.9 แบบรายงานบันทึกการสัมภาษณ์ (บร.9)
- 4.10 แบบรายงานสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน (บร.10)
- 4.11 แบบรายงานการศึกษาเจาะลึกรายกรณี (บร.11)
- 4.12 แบบรายงานการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน (บร.12)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน เริ่มต้นตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน ซึ่งในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

5.1 การสังเกตและบันทึก เป็นการสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

5.2 การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.)

5.3 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาจัดให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ดังนั้นการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ การคำนวณค่าร้อยละ

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยไม่ใช้สถิติ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็น แล้วสรุปผลโดยการประมวลความทึคเป็นข้อความ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาจากเอกสารและข้อมูลที่มีกรบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองมะตัว หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา หลังจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินตามกรอบความคิดทฤษฎีชีพชีโมเดล (CIPP Model) ตั้งกำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์แบ่งได้เป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน

ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่

5.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใด

5.2 เพื่อทราบว่ามิปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน หรือขัดขวาง

การบรรลุเป้าหมายของกองทุน

5.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการ

ทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

5.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงภาวะความยากจนโดยอาศัยเกณฑ์เส้นความยากจน พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับร้อยละ 32.6 และลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ในปี พ.ศ. 2535 และเหลือเพียงร้อยละ 11.4 ในปี พ.ศ. 2539 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 มีผลทำให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามความยากจนเริ่มจะมีน้อยลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนความยากจนลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ในปี พ.ศ. 2543 และร้อยละ

13.0 ในปี พ.ศ. 2544 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคนในปี พ.ศ. 2542 เหลือ 8.2 ล้านคนในปี พ.ศ. 2544 หรือลดลง 1.7 ล้านคนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ในปัจจุบันนี้ได้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านการสนับสนุนให้มีการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม มีการปล่อยให้มีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้เป็นทุนประกอบการ รวมทั้งมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการประกอบอาชีพด้วย รวมทั้งมีโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่เป็น NPL ด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ

มูลค่าการส่งออกของสินค้าลดลงจากปี 2543 เนื่องจากอุปสงค์ของประเทศลดลงตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดสำคัญของประเทศไทย คิดเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 35 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมด เมื่อนำมาเทียบกับการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศแล้ว อุปสงค์ในประเทศที่มีการอ่อนตัวลงประกอบกับมูลค่าส่งออกลดลงมาก ทำให้มูลค่าการนำเข้าเมื่อเทียบกับปีก่อนลดลงตามไปด้วย

นอกจากนี้อัตราการค้า (Terms of Trade) ที่ลดลงจากปี พ.ศ. 2543 เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ดุลการค้าลดลงอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2544 นอกเหนือจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทย

การพัฒนาประเทศในรอบสิบปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมจึงมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนตามไปด้วย เนื่องจากผลกระทบต่อเนื่องจากการสูญเสียอย่างเบ็ดเสร็จ

ช่วงระยะเวลาก่อนปี พ.ศ. 2518 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยเสื่อมโทรมลงเนื่องจากปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและปัญหามลพิษต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความน่าเสียของแม่น้ำลำคลองซึ่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง ทำให้มีการจัดตั้งองค์การที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในประเทศไทย (สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2545)

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้ของประชาชน

ในปัจจุบันความเดือดร้อนของประชาชน คือ การไม่มีงานทำ อาจจะมาเนื่องจากหลายสาเหตุ มีทั้งสาเหตุจากการเลิกงาน ไม่ยอมทำงานที่ลำบาก เป็นต้น นอกจากการไม่มีงานทำแล้ว ความเดือดร้อนของประชาชนมีสาเหตุมาจากการขาดสาธารณูปโภคที่ครบถ้วน อันเนื่องมา

จากภาครัฐรวมถึงภาคเอกชนด้วย ก่อให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อหาสิ่งที่สามารถอำนวยความสะดวก ความสะดวกให้แก่ชีวิตได้ บางทีการกู้หนี้ยืมสินก็อาจจะมีกรนำเอาสิ่งของไม่ว่าจะเป็นที่ดินหรือบ้าน เรือนไปจำนองเอาไว้ และเมื่อถึงกำหนดการไถ่ถอนหรือชำระหนี้ก็ไม่สามารถทำตามสัญญาได้ ทำให้ที่ดินหรือว่าบ้านเรือนรวมทั้งไร่นาถูกยึดไป ก็จะมีปัญหาการไม่มีที่ทำมาหากินขึ้นมาอีก ทางภาครัฐจึงได้พยายามแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้าน โดยการส่งบุคลากรลงไปให้คำแนะนำแก่ชาวบ้าน เหล่านั้นเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง (ธนาคารแห่งประเทศไทย , 2545)

1.1.6 บรรยายทัศนคติความอ่อนแอในท้องถิ่นสังคมชนบท

เนื่องจากในสังคมชนบทจะประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลัก และแทบจะทุกคนมีระดับการศึกษาต่ำมาก ทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้หนังสือ เกิดปัญหาการขาดที่ดินทำกินด้วย เกิดปัญหา รายได้น้อยไม่พอกับรายจ่าย เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพใหม่ ๆ ที่คิดว่าเก่า นอกจากนั้นยังได้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอีกด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย , 2545)

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

สังคมไทยมีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมตะวันตกเป็นอย่างมาก อิทธิพลของสังคมนตะวันตกขณะนี้เด่นมากในสังคมไทย มีอิทธิพลมาก ปัจจุบันนี้ค่านิยมตามฝรั่ง ตามวัฒนธรรมตะวันตกมีให้เห็นกันทั่วไป ตัวอย่างเช่น ถ้าประเทศสหรัฐอเมริกาผลิตสิ่งของเครื่องใช้ฟุ่มเฟือยอะไรขึ้นมา เพียงชั่วระยะเวลาเดียวประเทศไทยก็มีสิ่งของนั้นวางขายกันแทบจะทันที โดยคนไทยที่ได้ชื่อของจีนนั้นต่างก็คิดว่านั่นคือสิ่งโก้เก๋ที่สมควรจะเลียนแบบ คนไทยส่วนมากพยายามเดินตามวัฒนธรรมตะวันตกทุกอย่างโดยลืมนึกถึงความจริงและความเป็นอยู่ของสังคมไทย (มองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย ของพระราชวรมุณี (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2530 : 88))

เมื่อมาพิจารณาถึงตัวเลขการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่าง ๆ นั้น แล้วจะเห็นว่าตัวเลขของการส่งออกและการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ประมาณตัวเลขทั้งสองตัวนั้นจะมีความแตกต่างกันมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศจะมีปริมาณที่มากกว่าประมาณการส่งออกสินค้าออกไปต่างประเทศ นั่นก็หมายความว่าสินค้านำเข้าจากต่างประเทศกำลังเป็นที่นิยมมากกว่าสินค้านำเข้าที่ผลิตในประเทศนั่นเอง (ธนาคารแห่งประเทศไทย , 2545)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ที่มาของชื่อหมู่บ้านในสมัยก่อนมีหนองน้ำอยู่แห่งหนึ่งมีขนาดใหญ่พอสมควร เป็นแหล่งน้ำที่สัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ และบริเวณใกล้เคียงลงมากินน้ำ รวมทั้งบริเวณหนองน้ำ

แห่งนี้ และพื้นที่โดยส่วนใหญ่ของหมู่บ้านจะมีต้นมะค่าขึ้นอยู่หนาแน่นเป็นจำนวนมาก ก็เลือกใช้ชื่อหนองน้ำและต้นมะค่ารวมคำกันมาตั้งเป็นชื่อของหมู่บ้าน โดยใช้ชื่อว่า "บ้านหนองมะค่า" ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน หมู่บ้านเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2490 หรือประมาณ 55 ปีมาแล้ว

1.2.2 คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มตั้งหมู่บ้านมีใครบ้าง

คนกลุ่มแรกที่เริ่มมาก่อตั้งหมู่บ้าน ได้แก่ นายประชา ทองสวัสดิวงศ์ อดีตกำนันตำบลปากช่อง ซึ่งปัจจุบันได้เสียชีวิตไปนานแล้ว โดยชาวบ้านได้ให้ความเคารพและนับถือ จึงได้มีการสร้างศาลขึ้นมา เพื่อเป็นที่เคารพสักการะดวงวิญญาณของท่าน

1.2.3 คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มตั้งชุมชน นี้อพยพมาจากที่ใด

คนกลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากบ้านโคไม่ปรากฏแน่ชัด แต่ปัจจุบันเป็นพื้นที่ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1.2.4 เหตุที่แต่ละกลุ่มนี้อพยพมาจากบ้านเดิมเพราะอะไร

เหตุที่คนกลุ่มนี้อพยพมาจากบ้านเดิมเพราะว่า หมู่บ้านเดิมเกิดโรคระบาดก็เลยพาครอบครัวและญาติพี่น้องอพยพหนีมา เพื่อตั้งถิ่นฐานใหม่ และอีกประการเพื่อต้องการทำที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าพื้นที่เดิม เพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตร

1.2.5 สภาพทางภูมิศาสตร์ของชุมชน นี้ ก่อนที่จะตั้งหมู่บ้านเป็นอย่างไร (เช่น เป็นป่า, เป็นทุ่งหญ้า, หนองน้ำ ฯลฯ)

ก่อนที่จะมีการตั้งหมู่บ้านหนองมะค่าขึ้นมาั้น สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านจะมีลักษณะเป็นป่าดงดิบ รกทึบ และมีสัตว์ป่านานาชนิดอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และลักษณะของอากาศจะเป็นแบบร้อนชื้น โดยจะมีลักษณะอากาศในตอนกลางวันจะร้อนชื้น ส่วนตอนกลางคืนจะหนาวเย็น เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าหมู่บ้านหนองมะค่าตั้งอยู่ในบริเวณหุบเขา และที่ราบเชิงเขา นอกจากนั้นพื้นที่ของหมู่บ้านยังมีแม่น้ำไหลผ่าน ที่ไหลมาจากหมู่บ้านหนองกะโตะ ซึ่งเป็นหมู่บ้านโคกดีเคียง และในสมัยก่อนแม่น้ำแห่งนี้ชาวบ้านเรียกว่า "ลำสาบ"

1.2.6 ปัจจุบันป่าหรือหนองน้ำหรือห้วยที่เคยมีในอดีตยังคงมีอยู่หรือไม่ ถ้าหมดไปแล้วเพราะเหตุใดจึงหมดไป

ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ได้ถูกทำลายไปหมดแล้ว เนื่องจากชาวบ้านได้บุกรุกถากถางสำหรับเป็นพื้นที่ดินทำกินในการประกอบอาชีพทางการเกษตร จะมีเหลือเฉพาะพื้นที่ป่าที่อยู่บนภูเขาเท่านั้น ซึ่งเป็นพื้นที่ไม่เหมาะที่จะประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยมีลักษณะเป็นหินและมีความลาดชันสูง ส่วนแหล่งน้ำที่เคยมีนั้น มีอยู่ด้วยกัน 2 แห่ง ได้แก่ แห่งแรกเป็นแหล่งน้ำที่มีลักษณะเป็นแอ่งและได้สิ้นเงินไปหมดแล้ว แต่ปัจจุบันยังคงรูปร่างเป็นแอ่งน้ำ และไม่มีน้ำเหลืออยู่

เขต แห่งที่สอง เป็นแหล่งน้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้านโดยไหลจากหมู่บ้านใกล้เคียง ปัจจุบันได้ทำเป็นฝายกั้นน้ำ เพื่อใช้สำหรับอุปโภคและบริโภค

1.2.6 อาชีพครั้งแรกของราษฎรที่อพยพมาอยู่หมู่บ้าน/ชุมชนคืออาชีพอะไรบ้าง

1. ปลุกข้าวโพด
2. ปลุกละหุ่ง
3. ปลุกต้นตำมาเพื่อเลี้ยงครั่ง
4. ปลุกต้นนุ่น

1.2.7 ตั้งแต่เริ่มตั้งชุมชนถึงปัจจุบัน ราษฎรมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพอะไรบ้าง อาชีพหลักตัวเริ่มเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปี พ.ศ. ไต เพราะเหตุใดจึงมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพ

(1) อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคือ

- อาชีพ ปลุกละหุ่ง เลิกไปเพราะ มีการระบาดของหนอนละหุ่ง และมีความยุ่งยากในการดูแลรักษา

- อาชีพ ปลุกต้นตำมาเพื่อเลี้ยงครั่ง เลิกไปเพราะ ให้ผลผลิตต่ำ ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน

- อาชีพ ปลุกต้นนุ่น เลิกไปเพราะ ให้ผลผลิตต่ำกว่าพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น

(2) อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น

อาชีพ ปลุกพริก เมื่อ พ.ศ. 2524

อาชีพ ปลุกน้อยหน่า เมื่อ พ.ศ. 2526

อาชีพ ปลุกลาวเรือง เมื่อ พ.ศ. 2538

อาชีพ เลี้ยงวัวนม เมื่อ พ.ศ. 2540

อาชีพ ปลุกไม้ดอกไม้ประดับ เมื่อ พ.ศ. 2541

1.2.8 การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า โรงเรือน มีเมื่อปี พ.ศ. ไต

(1) ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งในหมู่บ้านมีสภาพเป็นถนนแบบ ทางเกวียน

เป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2518 ยาว 2,250 เมตร

เป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ. 2537 ยาว 2,250 เมตร

ถนนในชุมชนทั้งหมดยาว 2,2500 เมตร

(2) ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2534

(3) ประปาหมู่บ้านสร้างเมื่อ พ.ศ. 2537

1.2.9 สภาพปัจจุบัน

(1) ประชากร

- ในชุมชนมีครัวเรือน 121 ครอบครัวย มีบ้าน 121 หลังคาเรือน
- มีประชากรทั้งหมด 532 คน ชาย 277 คน หญิง 255 คน
- ประชากรวัย

1 วัน - 3 ปีเต็ม	จำนวน	31 คน
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	จำนวน	27 คน
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	จำนวน	71 คน
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	จำนวน	16 คน
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	จำนวน	36 คน
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	จำนวน	278 คน
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	จำนวน	27 คน
60 ปี 1 วันขึ้นไป	จำนวน	46 คน

- (2) ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในหมู่บ้าน มี 3 คน
ปัจจุบันได้รับการสงเคราะห์จากรัฐ จำนวน 5 คน

ในชุมชนมีคนพิการ จำนวน 2 คน

คนพิการได้เรียน 1 คน ไม่ได้เรียน 2 คน

- (3) การประกอบอาชีพ

ทำไร่ข้าวโพด	53 ครอบครัวย	รับราชการ	7 ครอบครัวย
ค้าขาย	9 ครอบครัวย	รับจ้าง	20 ครอบครัวย
ทำสวน	32 ครอบครัวย		

- (4) ครอบครัวยที่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง

จำนวน	1 - 5 ไร่	มีจำนวน	8 ครอบครัวย
	6 - 10 ไร่	มีจำนวน	12 ครอบครัวย
	11 - 12 ไร่	มีจำนวน	25 ครอบครัวย
	13 - 50 ไร่	มีจำนวน	6 ครอบครัวย
	50 ไร่ขึ้นไป	มีจำนวน	3 ครอบครัวย

1.2.10 การศึกษา

- (1) โรงเรียนในระดับประถมในหมู่บ้าน () ไม่มี (/) มี
ชื่อโรงเรียน บ้านหนองมะคำ (ทองศรีสงเคราะห์) มีครู 10 คน
ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2504
- (2) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในหมู่บ้าน () ไม่มี (/) มี

ชื่อโรงเรียน บ้านหนองมะค่า (ทองศรีสงเคราะห์) มีครู 8 คน
ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2539

- (3) โรงเรียนในหมู่บ้านทั้งหมดมีครูรวม 18 คน จบการศึกษา
ต่ำกว่าปริญญาตรี 1 คน ปริญญาตรี 15 คน
ปริญญาโท 2 คน ปริญญาเอก 0 คน
ครูที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป มี 18 คน

- (4) โรงเรียนในชุมชนมีครูที่สอนจบวิชาดังนี้

วิชาเอก	ประถมวัย	จำนวน	1 คน
วิชาเอก	ประถมศึกษา	จำนวน	3 คน
วิชาเอก	บริหารการศึกษา	จำนวน	4 คน
วิชาเอก	ภาษาไทย	จำนวน	1 คน
วิชาเอก	วิทยาศาสตร์	จำนวน	3 คน
วิชาเอก	พลศึกษา	จำนวน	2 คน
วิชาเอก	เกษตรศึกษา	จำนวน	1 คน
วิชาเอก	สุขศึกษา	จำนวน	1 คน
วิชาเอก	จิตวิทยาแนะแนว	จำนวน	1 คน
อนุปริญญา		จำนวน	1 คน

- (5) จำนวนนักเรียนในโรงเรียนระดับ

ชั้นอนุบาล 1	มี	2	ห้อง
	มีเด็ก	59	คน
ชั้นอนุบาล 2	มี	2	ห้อง
	มีเด็ก	55	คน
ชั้น ป.1	มี	2	ห้อง
	มีเด็ก	56	คน
ชั้น ป.2	มี	2	ห้อง
	มีเด็ก	55	คน
ชั้น ป.3	มี	2	ห้อง
	มีเด็ก	57	คน
ชั้น ป.4	มี	2	ห้อง
	มีเด็ก	72	คน

ชั้น ป.5	มี	2	ห้อง
	มีเด็ก	58	คน
ชั้น ป.6	มี	2	ห้อง
	มีเด็ก	49	คน
ชั้น ม.1	มี	2	ห้อง
	มีเด็ก	55	คน
ชั้น ม.2	มี	1	ห้อง
	มีเด็ก	39	คน
ชั้น ม.3	มี	2	ห้อง
	มีเด็ก	44	คน

(6) ในหมู่บ้านมีศูนย์เลี้ยงเด็กหรือไม่

() ไม่มี (/) มี มีครู 2 คน ครูจบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย มีเด็ก 50 คน

(7) ในหมู่บ้านอ่านหนังสือไม่ออก 7 คน

(8) ในชุมชนมีโรงเรียนทางศาสนาหรือไม่ (/) ไม่มี () มี

(9) มีสมาชิกในชุมชนไปศึกษาออกหมู่บ้าน รวม 13 คน

ระดับมัธยมศึกษา 8 คน

สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา 5 คน

1.2.11 ปัจจุบันในหมู่บ้าน

(1) มีร้านค้า 9 ร้าน

(2) มีสัตว์เลี้ยง เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ 20 ตัว
เลี้ยงวัวนม . 15 ตัว

1.2.12 ปัจจุบันแหล่งน้ำในหมู่บ้าน (ทั้งของสาธารณะและส่วนบุคคล)

สายกั้นน้ำ 1 แห่ง ใช้ได้ (/) ตลอดปี () ไม่ตลอด

1.2.13 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

(1) มีพื้นที่ทำการเกษตร 2,740 ไร่ เป็นที่ไร่ 2,100 เป็นที่สวน 640 ไร่

(2) ทั้งหมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 8,220 กระสอบ

(3) มีผลผลิตอื่น ๆ เช่น ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ดังนี้

(4.1) ปลูกผักต่าง ๆ จำนวน 5 ครอบครัว

ได้ผลผลิตทั้งหมู่บ้าน 350,000 บาทต่อปี

- (4.2) ทำไร่ข้าวโพด จำนวน 53 ครอบครัวย
ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 3,675,000 บาทต่อปี
- (4.3) เลี้ยงวัวนม จำนวน 1 ครอบครัวย
ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 60,000 บาทต่อปี
- (4.4) ปลุกพริก จำนวน 8 ครอบครัวย
ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 120,000 บาทต่อปี
- (4.5) ปลุกน้อยหน้า จำนวน 22 ครอบครัวย
ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 1,980,000 บาทต่อปี
- (7) รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว โดยสรุปรวมทั้งหมด
ประมาณ

1,000 - 5,000	บาท	มี	20	ครอบครัวย
5,001 - 10,000	บาท	มี	-	ครอบครัวย
10,001 - 20,000	บาท	มี	7	ครอบครัวย
20,001 - 30,000	บาท	มี	5	ครอบครัวย
30,001 - 50,000	บาท	มี	9	ครอบครัวย
50,001 - 100,000	บาท	มี	80	ครอบครัวย

1.2.14 ภูมิปัญญาชาวบ้าน (ผู้/ผู้ชำนาญการ/ผู้นำ/บุคคลตัวอย่าง)

(1) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (เช่น การจักสาน (ทอเสื่อ/สานกระด้ง/กระติบข้าว/แห/อวน ฯลฯ) การช่าง (ช่างตีมีด/เหล็ก/ขวาน/ปั้นโอ่ง ฯลฯ) การแกะสลัก การตัดเย็บเสื้อผ้า อื่นๆ เป็นต้น)

1. ชื่อ นายนาถ นามสกุล งอกโพธิ์
เพศ ชาย อายุ 72 ปี เชี่ยวชาญด้าน ช่างตีมีด,เหล็ก,ขวาน
ประสบการณ์ 20 ปี

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 5 ชื่อหมู่บ้าน หมู่บ้านหนองมะค่า
ตำบล ปากช่อง อำเภอ ปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา
รหัสไปรษณีย์ 30130

(2) ด้านศิลปกรรม (เช่น การวาดภาพ (จิตรกรรม) การปั้น (ประติมากรรม) นาฏศิลป์ดนตรี การแสดง การละเล่นพื้นบ้าน นันทนาการ อื่นๆ เป็นต้น)

1. ชื่อ นายบุญยก นามสกุล เกนอก

เดือนพฤศจิกายน ทำบุญประเพณี -

เดือนธันวาคม ทำบุญประเพณี -

1.2.16 ผู้ที่ราษฎรในหมู่บ้านให้ความรับนับถือในหมู่บ้านมีใครบ้าง

1. นายเสกสันต์ ทองสวัสดิวงศ์
2. นายทองสุข ศรีเนตร
3. นายประสิทธิ์ อุดทะปา

1.2.17 ถ้าราษฎรในหมู่บ้านมีความจำเป็นเรื่องเงินจะไปขอความช่วยเหลือจากใครได้

บ้าง

1. ญาติพี่น้อง
2. พ่อค้าคนกลาง

1.2.18 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

(1) คณะกรรมการหมู่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายเสกสันต์ สกุล ทองสวัสดิวงศ์
การศึกษาสูงสุด ม.6

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายทองสุข สกุล ศรีเนตร
การศึกษาสูงสุด ป.4

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายสมพัก สกุล เสนนอก
การศึกษาสูงสุด ป.6

มีคณะกรรมการหมู่บ้านค้ำต่าง ๆ ดังนี้

1. ชื่อ - สกุล นายบุญยก เสนอก การศึกษาสูงสุด ป.4
2. ชื่อ - สกุล นายอำนาจ โอนอ่อน การศึกษาสูงสุด ป.4
3. ชื่อ - สกุล นายสมจิต สมศรี การศึกษาสูงสุด ป.4
4. ชื่อ - สกุล นายสงวน สนิทบุญ การศึกษาสูงสุด ป.6
5. ชื่อ - สกุล นายเสวก แฉ่มพรมมา การศึกษาสูงสุด ป.6
6. ชื่อ - สกุล นางเดือนจิตร ยี่งนอก การศึกษาสูงสุด ป.4
7. ชื่อ - สกุล นางอนันตญา มหาชน การศึกษาสูงสุด ป.6
8. ชื่อ - สกุล นางตั้งวัลย์ คงธรา การศึกษาสูงสุด ป.6

1.2.19 สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน คือ

1. ชื่อ - สกุล นายประสิทธิ์ อุดทะปา การศึกษาสูงสุด ป.4
2. ชื่อ - สกุล นายบุญ ธาระกูล การศึกษาสูงสุด ป.4

(3) ในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มอะไรบ้าง

1. ชื่อกลุ่ม กลุ่มประปาหมู่บ้าน ตั้งขึ้น พ.ศ. 2537
สมาชิกกลุ่ม 96 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 42,901.04 บาท
 2. ชื่อกลุ่ม กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตั้งขึ้น พ.ศ. 2544
สมาชิกกลุ่ม 104 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 33,010 บาท
 3. ชื่อกลุ่ม กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ตั้งขึ้น พ.ศ. 2544
สมาชิกกลุ่ม 58 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 1,000,000 บาท
- 1.2.20 ผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ นางเดือนจิตร อึ้งนอก
- 1.2.21 ผู้สื่อข่าวประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน คือ นายทองสุข ศรีเนตร

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

- 1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า มีส่วนช่วยกำหนดโครงสร้างการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและวิธีปฏิบัติทงในด้านอื่น ๆ ด้วย
- 2) เงิน 1 ล้านบาทที่มีส่วนเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยพบว่ามีส่วนสำคัญที่สุดในการที่จะนำไปสู่การเริ่มต้นโครงการ เพราะถือเป็นปัจจัยเริ่มแรกที่มีความสำคัญ
- 3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า เป็นส่วนประกอบที่ช่วยให้ผลการดำเนินการของกองทุนจะไปในทิศทางใด
- 4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ถือเป็นปัจจัยนำเข้าที่ต่อเนื่องมาจากผลผลิตในหน่วยระบบ B ที่ถือว่าเป็นปัจจัยนำเข้าในหน่วยระบบ A มีความสำคัญในด้านการเป็นทุนเพื่อผ่านกระบวนการจัดสรรไปสู่การปล่อยกู้ต่อไป
- 5) ผู้สมัครขอู้ เมื่อกองทุนมีเงินพอที่จะทำการให้กู้ในงวดต่อไป ก็จะมีผู้สมัครขอู้เพื่อนำไปเป็นทุนต่อไป นั่นก็หมายความว่าผู้สมัครขอู้นี้จะเงินปัจจัยนำเข้าคู่ไปกับเงินที่ผู้ชำระคืนมาไปพร้อม ๆ กัน

6) บัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้าน ถือว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่มีส่วนให้ปัจจัยนำเข้าอื่น ๆ ที่ได้กล่าวมามีการใช้ประโยชน์ได้เต็มที่

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

- 1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า มีส่วนที่จะช่วยให้ได้ผู้กู้ที่มีเหตุผลในการใช้เงินและจะทำให้ได้ผู้กู้ที่จะนำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า จะเป็นกระบวนการที่ช่วยเสนอแนวทางให้ผู้กู้สามารถนำเงินไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด
- 3) การรับชำระหนี้ พบว่า สามารถช่วยให้ทราบประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้เงินว่า จะมีการทำงานที่ดีและมีความรับผิดชอบตามลำดับที่ได้กล่าวในตอนแรกขนาดไหน
- 4) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า จะเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากเงิน 1 ด้านบาท ผู้สมัครขอู้ และเงินที่ผู้กู้ชำระคืน ให้เป็นหมวดหมู่ได้
- 5) การช่วยหาคะลาจ พบว่า เมื่อมีผู้สมัครขอู้เงินแล้วทางกองทุนจะสามารถรองรับผลผลิตที่เกิดขึ้นมาจากการกู้เงิน ไปทำการผลิตนั้นได้มากขนาดไหน และสามารถหาคะลาจที่เป็นช่องทางระบายผลผลิตที่เกิดขึ้นได้มากขนาดไหน
- 6) บทบาทของบัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้าน พบว่า เมื่อมีบัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้านมาช่วยในกิจการกองทุนแล้ว ทางกองทุนจะได้รับประโยชน์จากบัณฑิต ๆ ได้มากขนาดไหน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 1) ผลโดยตรง พบว่า ผลผลิตจากจำนวนผู้ได้กู้และยอดเงินให้กู้เป็นผลโดยตรงที่มีต่อกองทุน เพราะว่าจำนวนผู้ได้กู้เป็นผลมาจากการนำผู้สมัครขอู้มาพิจารณาการคัดเลือกผู้กู้ จนกระทั่งได้จำนวนผู้ได้กู้ ซึ่งเป็นผลที่ทางกองทุนต้องการให้เกิดขึ้น ส่วนยอดเงินให้กู้เป็นผลมาจากผู้สมัครขอู้ทำเรื่องขอู้เงินกองทุน 1 ด้านบาทผ่านการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ นำไปสู่การได้ทราบยอดเงินที่ได้ให้กู้ ซึ่งก็เป็นผลลัพธ์ที่ทางกองทุนต้องการให้เกิดขึ้นอีกเหมือนกัน
- 2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผลผลิตกองทุนสะสมเป็นผลกระทบโดยตรงที่มีต่อกองทุน เพราะว่ากองทุนสะสมคือจำนวนรายได้ที่มากกว่ารายจ่ายที่กองทุนได้รับมาจากการดำเนินงานกองทุนที่ได้ผลและมีประสิทธิภาพนั่นเอง
- 3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่าชื่อเสียงของชุมชนและนักศึกษาผ่านงานเป็นผลกระทบโดยอ้อมที่มีต่อกองทุน เพราะว่าเมื่อการดำเนินงานของกองทุนได้ผลและมีประสิทธิภาพดี

สิ่งที่จะตามมาคือชื่อเสียงของชุมชนรวมทั้งชื่อเสียงของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้มีการบริหารงานที่ดี นอกจากนั้นสิ่งที่เป็นผลพลอยได้จากกรณีที่บัณฑิตประจำกองทุนมาทำงานกองทุนก็คือ บัณฑิตประจำกองทุนถือว่าได้ผ่านการทำงานนั่นเอง

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้นำแต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ได้รับความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว ในการที่ผู้ดูแลจะทำมาค้าขายอะไรแล้ว สมควรที่ผู้ดูแลจะต้องมีความรู้ความสามารถในการทำมาค้าขายในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อนำไปประกอบอาชีพ
- 2) ทักษะสินของผู้ดูแลและเครือข่าย จะมีผลดีต่อเมื่อผู้ดูแลที่จะประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง เพราะว่าถ้ามีทรัพย์สินในรูปของเครื่องจักรผลิตได้กรอก ถ้าคิดจะประกอบอาชีพทำได้กรอกขาย ก็จะมีคามง่ายขึ้น
- 3) หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะมีผลต่อการตัดสินใจที่จะประกอบอาชีพใด ๆ ด้วย ด้วยเหตุที่ถ้ามีการกู้ยืมเงินจากธนาคารในปริมาณที่มาก ก็จะมีทุนมากตามไปด้วย แต่ก็จะมีผลที่ตามมาอีกด้วยก็คือ ภาระการส่งคืนเงินกู้รวมทั้งดอกเบี้ยด้วย
- 4) อาชีพหลักของผู้ดูแล จะมีความจำเป็นถ้าผู้ดูแลจะนำเงินที่กู้ได้ไปเพิ่มทุนในการประกอบอาชีพเดิม เพราะจะทำให้มีทุนเพิ่มขึ้นพร้อมทั้งมีการลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพด้วย
- 5) รายได้ของครอบครัว เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงาน ด้วยเหตุที่ว่าถ้ามีรายได้จากอาชีพอะไรที่มากที่สุด ก็สมควรที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ
- 6) ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้ดูแล มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานเป็นอย่างมาก เพราะว่าจะมีผลทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะประสบกับปัญหาอะไรก็สามารถที่จะแก้ปัญหาได้

2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) จำนวนเงินที่กู้มาได้ ถือว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่จะเป็นแหล่งให้ผู้ดูแลได้เลือกกิจกรรมในการดำเนินงาน เพราะถ้ามีเงินทุนอยู่แล้วก็สามารถที่จะเลือกประกอบอาชีพที่ให้ผลตอบแทนคุ้มค่าที่สุดได้

2) เงินที่ได้กู้ยืมมาจากธนาคาร เป็นแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมอีกแหล่งหนึ่งที่ทำให้มีเงินทุนที่เพิ่มมากกว่าเดิม ทำให้การทำมาค้าขายได้มีการกระทำอย่างต่อเนื่อง ไม่ติดขัด

3) สถานที่และวัตถุดิบ ถือเป็นปัจจัยนำเข้าที่มีความสำคัญมากอีกอย่างหนึ่ง เพราะถ้ามีสถานที่ในการประกอบกิจการแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องไปเช่าที่สำหรับทำการผลิตสินค้า ทำให้ลดต้นทุนในการผลิตได้ รวมถึงในการผลิตถ้ามีวัตถุดิบพร้อมจะผลิตแล้ว ก็จะไม่เกิดภาวะการขาดแคลนวัตถุดิบ

4) เทคนิควิธีทำงาน ถ้าผู้ที่มีเทคนิคสำหรับการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นพิเศษแล้ว ก็จะส่งผลให้ผู้ผู้นั้นมีความได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ในการประกอบการ

5) กำลังทำงาน ในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งถ้าผู้ที่มีกำลังการผลิตในแต่ละวัน ที่มาก ก็จะถือว่าได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่น ๆ อีกเหมือนกัน

6) บัญชีประจํากองทุนที่ผ่านงาน ถือเป็นปัจจัยนำเข้าเพื่อประเมินความสามารถของบัญชีอีกอย่างหนึ่งว่าจากการที่ได้ผ่านงานนั้น บัญชีได้รับความรู้ะไร ไปบ้าง

2.2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกต้องวิธีของผู้ดูแลราย เป็นปัจจัยของกิจการที่จะประสบผลสำเร็จในการดำเนินกิจการอย่างหนึ่ง

2) การหาตลาดที่ดี ตลาดที่ดีจะต้องเป็นตลาดที่มีอุปสงค์และอุปทานที่ใกล้เคียงกัน คือสามารถขายสินค้าในราคาที่คุ้มกำไรหรือไม่ขาดทุน นั่นคือการขายสินค้าควรจะหาตลาดที่มีลักษณะที่ได้กล่าวมาแล้ว

3) การทำวัตถุดิบหรือสินค้าที่ดี มีส่วนช่วยเสริมให้กิจการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถที่จะพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการได้

4) การทำบัญชี เป็นกระบวนการที่สำคัญมากที่สุดในการประกอบกิจการ เพราะว่าจะต้องมีการบริหารจัดการ โดยอ้างอิงตัวเลขที่ได้จากการประกอบกิจการ ให้ได้ดีที่สุด

5) การวิเคราะห์การประเมิน ในการจะยกปัจจัยนำเข้าที่มีประโยชน์ที่สุดเรียงลำดับความความสำคัญ จะทำได้โดยการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าในแต่ละตัวนั่นเอง

2.2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรงที่ได้จากกระบวนการ ก็คือ รายได้เป็นเงินและผลเป็นสิ่งที่ของ รายได้จากการประกอบกิจการถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงาน เพราะว่ามันเป็นค่าตอบแทนจากการลงทุนลงแรงไปทั้งหมดนั่นเอง ผลที่ได้รับอาจจะเป็นตัวเงินหรือสิ่งของก็ได้

2) ผลกระทบโดยตรง สิ่งที่ดีว่าเป็นผลกระทบโดยตรงจากการประกอบกิจการ คือ ชื่อเสียงที่ได้รับและผลเป็นที่พอใจ เมื่อผู้กู้ได้ใช้เงินกู้ประกอบกิจการที่ประสบผลสำเร็จแล้ว ผู้กู้ก็จะได้รับความพอใจในผลงานของตนเอง รวมทั้งความพอใจของลูกค้านในตัวสินค้าที่ซื้อไปด้วย แล้วสิ่งที่ผู้กู้จะได้รับในอันดับต่อไป นั่นก็คือการมีชื่อเสียงในมาตรฐานของสินค้า

3) ผลกระทบโดยอ้อม เมื่อมาพิจารณาตามผังรูปที่ได้นำเสนอไปในบทที่แล้วจะเห็นว่า ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการประกอบกิจการของผู้กู้ก็คือ บัญชีคปรประจำกองทุนนั่นเอง เพราะบัญชีคปรจะได้เรียนรู้ขั้นตอนในการดำเนินกิจการจากผู้กู้ แล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้นั้นได้

ตอนที่ 3 ผลการประมวตเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวตเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ 1. ปศุกิจข้าวโพด 2. ปศุกิจควาเวียง 3. ปศุกิจพริก 4. เลี้ยงไก่ไข่ 5. ค้าขาย ในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

3.1) อาชีพปศุกิจข้าวโพด

(1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ฝัก ยาปราบศัตรูพืช และสถานที่ปลูก

(2) กระบวนการที่ได้ ได้แก่ การดูแลรักษา ความแข็งแรงของข้าวโพด และผู้ปฏิบัติดูแลรักษา

(3) ผลผลิตที่ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ฝักข้าวโพด และปริมาณข้าวโพด

3.2) อาชีพปศุกิจควาเวียง

(1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ควาเวียง ฝัก ยาปราบศัตรูพืช และสถานที่ปลูก

(2) กระบวนการที่ได้ ได้แก่ การดูแลรักษา ความแข็งแรงของควาเวียง และผู้ปฏิบัติดูแลรักษา

(3) ผลผลิตที่ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ดอกควาเวียง และปริมาณดอกควาเวียง

3.3) อาชีพปศุกิจพริก

(1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พริก ฝัก ยาปราบศัตรูพืช และสถานที่ปลูก

(2) กระบวนการที่ได้ ได้แก่ การดูแลรักษา ความแข็งแรงของต้นพริก และผู้ปฏิบัติดูแลรักษา

(3) ผลผลิตที่ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ เมล็ดพริก และปริมาณพริก

3.4) อาชีพเลี้ยงไก่ไข่

(1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ไก่ไข่ อาหารไก่ไข่ และสถานที่เลี้ยง

(2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ การเลี้ยงดู ความแข็งแรงของไก่ไข่ และผู้เลี้ยงดูแล

รักษา

(3) ผลผลิตที่ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ปริมาณไข่ไก่

3.5) อาชีพค้าขาย

(1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุน สถานที่ วัตถุดิบ และกำลังทำงาน

(2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ การทำตัวสินค้า การหาตลาดที่ดี และการวิเคราะห์

ตลาด

(3) ผลผลิตที่ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ รายได้ ยอดขาย และความ

พอใจ

ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.1 ผลที่เกิดจากการการนัดประชุมครอบครัวบ่อย ๆ พบว่า ทำให้ได้แนวทางในการทำงานที่เหมาะสมในการทำงานในหมู่บ้านหนองมะค่า

4.2 ผลที่เกิดจากให้ชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้แนวความคิดที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

4.3 ผลที่เกิดจากการเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านรวมทั้งคณะกรรมการกองทุนได้รับรู้ข้อปฏิบัติและแนวปฏิบัติใหม่ ๆ

ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

5.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า กองทุนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการร่วมมือร่วมใจกันในการตั้งกองทุนขึ้นมา

5.1.2 ระเบียบบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนจะต้องคอยเป็นผู้ชี้แนะให้สมาชิกกองทุนเข้าใจกับระเบียบ

5.1.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ทุกคนในชุมชนจะต้องมีความเข้าใจในการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง โดยยึดหลักปฏิบัติจากระเบียบกองทุนหมู่บ้านเป็นหลัก

5.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า การสร้างภูมิคุ้มกันได้นั้นจะต้องสร้างกันเองก่อนที่หมู่บ้านหรือชุมชน

5.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า สามารถสร้างได้โดยการทำให้หมู่บ้านหรือชุมชนนั้นสามารถเลี้ยงตัวเองได้ก่อน

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามข

1.1-1.5

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) มีกลุ่มผู้นำที่เข้มแข็ง
- 2) มีการจัดเวทีประชาคม
- 3) มีการบริหารงานที่โปร่งใส
- 4) มีระบบการตรวจสอบที่ดี
- 5) มีความเสียสละในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) สมาชิกกองทุนนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์
- 2) ขาดงานในการคัดสรรใจขึ้นอยู่กับประธานกองทุนเพียงคนเดียว
- 3) คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนบางคนขาดการมีส่วนร่วม
- 4) สมาชิกกองทุนเขียนคำขอกู้ไม่เป็น
- 5) สมาชิกกองทุนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกองทุน

5.2.3 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพเดียวกันภายในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

5.2.4 ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

1. ความเข้มแข็งของหมู่บ้านตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนดได้ดังนี้

- 1) ประชาชนในหมู่บ้านมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ
- 2) คณะกรรมการกองทุนสามารถจัดระบบในการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
- 3) สมาชิกกองทุนมีการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถแก้ไขปัญหาลต่าง ๆ ได้
- 4) สมาชิกกองทุนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง

2. ความเข้มแข็งของหมู่บ้านตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น มีดังนี้
 - 1) สมาชิกกองทุนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพ
 - 2) สมาชิกกองทุนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 3) สมาชิกกองทุนมีความซื่อสัตย์และรู้จักกตเวทิตา
 - 4) สมาชิกกองทุนมีความเชื่อมโยงเรียนรู้ร่วมกันระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า หมู่ที่ 5 ตำบลปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1. อภิปรายผล

1.1 สรุป

- 1.1.1 วัตถุประสงค์
- 1.1.2 วิธีดำเนินงาน
- 1.1.3 ผลการดำเนินงาน

1.2 อภิปรายผล

- 1.2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนบ้านหนองมะค่า
- 1.2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ
- 1.2.3 การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้
- 1.2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านในทัศนะของประชาชนหมู่บ้านหนองมะค่า
- 1.2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

ตอนที่ 2. ข้อเสนอแนะ

- 2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า
- 2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า
- 2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินผู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า
- 2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล

1.1 สรุป

1.1.1 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า มีดังนี้

- 1. เพื่อศึกษากองทุนหมู่บ้านหนองมะค่าในประเด็นการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

ในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ กระจายจ่าย บรรเทาเหตุ
ฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชน
ในหมู่บ้าน

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดระบบและการบริหารจัดการเงินกองทุน
หมู่บ้านหนองมะค่า

3. เพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านหนองมะค่าในการเรียนรู้
การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหามาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจ
พอเพียงในหมู่บ้าน

4. เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้านหนองมะค่าเมื่อได้รับการกระตุ้นและ
มีภูมิคุ้มกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

5. เพื่อศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของ
ประชาชนในหมู่บ้านหนองมะค่า

1.1.2 วิธีดำเนินงาน

การดำเนินการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่ามีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1.1 การสังเกตและบันทึก เกี่ยวกับสภาพทั่วไปในด้านต่าง ๆ ของ
หมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและการบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

1.2 การสัมภาษณ์ ผู้นำหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มต่างๆ คณะกรรมการ
กองทุน สมาชิกกองทุน ตลอดจนประชาชนทั่วไปในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ

1.3 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน โดยนำตัวแทนคณะกรรมการกองทุน
หรือตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน มาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องในเรื่องหนึ่งหรือ
หลายเรื่องตามความเหมาะสม

1.4 การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้
จากกองทุนจำนวน 5 ราย ที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ

(15.)

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การ
วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

1.1.3 ผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินการของกรมประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านหนองมะคำ
มีดังนี้

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านหนองมะคำมีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังนี้ จากสภาพเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัวของไทยเราในปัจจุบันนี้ ทำให้รัฐบาลต้องนำนโยบายต่าง ๆ มากระตุ้นเศรษฐกิจในหลายรูปแบบ สิ่งหนึ่งที่รัฐบาลนำมาเป็นนโยบายในการกระตุ้นเศรษฐกิจในขณะนี้ คือ โครงการกองทุนหมู่บ้าน อันเป็นนโยบายที่เป็นรูปธรรมของรัฐบาลชุดปัจจุบันที่ต้องการให้ประชาชนต่อสู้กับปัญหาความยากจนและรู้จักพึ่งพาตนเอง ซึ่งนับเป็นสิ่งที่ประชาชนกำลังต้องการ ในภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังตกต่ำอย่างหนัก

2) เงิน 1 ล้านบาท จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านหนองมะคำมีความเข้าใจเกี่ยวกับเงิน 1 ล้านบาท ดังนี้ เงินอุดหนุนที่รัฐบาลมอบให้ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศจำนวน 1 ล้านบาทนี้ เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน โดยเงินนี้จะเป็นเงินกองทุนหมุนเวียนที่อยู่กับหมู่บ้านตลอดไป เพื่อให้สมาชิกกองทุนที่มีความต้องการจะขอกู้เงิน เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามที่ตนเองมีความถนัดและจะต้องเก็บเงินคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ยคืน เมื่อครบกำหนดระยะเวลา

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านหนองมะคำมีความเข้าใจเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุน ดังนี้ ประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนตามระบอบประชาธิปไตย โดยการจัดเวทีชาวบ้าน และในการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเลือกคนที่มีความรู้ มีความสามารถ มีประสบการณ์ อีกทั้งยังมีคุณสมบัติและไม่มีการกีดกันห้ามตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด เพื่อมาเป็นตัวแทนสมาชิกกองทุนในการจัดระบบและบริหารการเงินกองทุนหมู่บ้าน

1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนพบว่า มีจุดเด่นและจุดด้อย ดังนี้ จุดเด่นของกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาผู้กู้และวงเงินให้กู้กับสมาชิกกองทุนที่มีความต้องการจะขอกู้เงินทุกคน อย่างมีสิทธิเท่าเทียมกัน ปราศจากการแบ่งชนชั้นของสังคม เป็นการสร้างโอกาสให้กับคนจนให้สามารถได้รับประโยชน์

จากกองทุนได้อย่างทั่วถึง และจุดค้อยของกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนเขียนคำขอู้ให้กับสมาชิกกองทุนที่มีความต้องการจะขอู้เงินทุกคน เพราะว่าสมาชิกกองทุนเขียนคำขอู้ไม่เป็น เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนขาดการชี้แจงและทำความเข้าใจกับสมาชิกกองทุนในการเขียนคำขอู้ เพื่อตัดทำโครงการประกอบการขอู้เงินจากกองทุน

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่า คณะกรรมการกองทุนที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายให้ทำบัญชีของกองทุน ไม่รู้จักการทำบัญชี เนื่องจากยังขาดความรู้และขาดความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการทำบัญชีที่ถูกต้อง

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1) ผลโดยตรง พบว่า กองทุนหมู่บ้านหนองมะคำมีผู้กู้ที่ขึ้นคำขอู้จำนวน 58 คนและยอดเงินที่ให้ผู้มีจำนวน 931,000 บาท ซึ่งจำนวนผู้กู้เป็นผลมาจากการรับสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนและคณะกรรมการกองทุนพิจารณารับเข้าเป็นสมาชิกกองทุน และยอดเงินให้ผู้กู้เป็นผลมาจากการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนให้สมาชิกกองทุนที่มีความต้องการจะขอู้เงิน และจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอู้เงิน โดยต้องระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจนและต้องเป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการ ได้จริงและมีความเป็นไปได้ทางการตลาด

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผู้ที่ขึ้นคำขอู้จำนวน 58 คน จากสมาชิกกองทุนจำนวน 104 คน เมื่อพิจารณาตามลักษณะโครงการและวงเงินให้ผู้ กคณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้งหมด และทุนสะสมของหมู่บ้านเป็นเงินตกคงเหลือจากทุนสะสมที่ให้ผู้กู้จำนวน 2,257.49 บาท

3) ผลกระทบทางอ้อม พบว่า กองทุนหมู่บ้านหนองมะคำมีศักยภาพและความเข้มแข็งมากขึ้น เนื่องจากการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพของคณะกรรมการกองทุน

2. ผลการประเมินหน่วยระบบ B

2.1 ผลการประเมินบริบทของหน่วยระบบ B

1) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้พบว่า มีจุดเด่นและจุดค้อย ดังนี้ จุดเด่นของประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ ได้แก่ ผู้กู้แต่ละคนมีประสบการณ์ มีความชำนาญ และมีความถนัด ในการดำเนินกิจการมาเป็นเวลานาน เนื่องจากได้รับบริการถ่ายทอดความรู้ในด้านต่าง ๆ จากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง เช่น คนรุ่นพ่อแม่ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดให้กับคนรุ่นลูกหรือคนรุ่นหลาน อาจจะช่วยการปฏิบัติจริง การสังเกตหรือตั้งธงอย่างควบคู่กันไป และจุดค้อยของประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ ได้แก่ ผู้กู้แต่ละ

คนยังขาดความรู้และขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการแปรรูปผลผลิต อีกทั้งยังขาดความรู้เรื่องการตลาดและกลไกของระบบการตลาด

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมของหน่วยระบบ B พบว่ามีจุดเด่นและจุดด้อย ดังนี้ จุดเด่นของจำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมของหน่วยระบบ B ได้แก่ ทำให้คนจนมีโอกาสเข้าถึงเงินที่ได้จากการกู้ยืมไปใช้เพื่อการลงทุนหรือเพิ่มทุนในการประกอบอาชีพ ถึงแม้ว่าจะเป็นจำนวนเงินไม่มากนักก็ตาม เมื่อครบกำหนดระยะเวลาทำให้มีโอกาสและมีความสามารถที่จะหาเงินมาชำระหนี้กองทุนได้อย่างไม่ยากนัก และจุดด้อยของจำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมของหน่วยระบบ B ได้แก่ วงเงินที่กำหนดให้กู้ไม่เกินคนละ 20,000 บาท และถ้าเกิดต้องขออนุมัติเป็นราย ๆ แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ไม่เปิดโอกาสให้หมู่บ้านทำโครงการขนาดใหญ่ เพื่อแก้ไขปัญหของหมู่บ้าน ก่อให้เกิดการบริการสาธารณะและสร้างรายได้หมุนเวียนในหมู่บ้านเป็นการต่อยอดกองทุนและเงินกู้เพียง 20,000 บาท หากนำไปลงทุนเป็นเงินไม่มากนัก โดยเฉพาะด้านการเกษตร

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละคนพบว่า ผู้กู้แต่ละคนมีการทำกิจการอย่างถูกวิธี ได้แก่ การหาวัตถุดิบที่ดี เช่น เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ การหาตลาดที่ดี ในที่นี้หมายความว่าต้องขายผลผลิตได้ในเวลาที่สูงพอสมควรและมีความคุ้มค่าต่อการลงทุนหรือต้องมีผลกำไรนั่นเอง อีกทั้งยังมีการจัดทำบัญชี โดยในการทำบัญชีนั้นจะเป็นบัญชีรับ - จ่ายอย่างง่าย

2.4 การประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง พบว่า ผู้กู้แต่ละคนมีรายได้เป็นเงินจากการขายผลผลิต ซึ่งเกิดจากการกู้เงินจากกองทุนมาดำเนินการต่าง ๆ

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผู้กู้แต่ละคนได้ดำเนินกิจการด้วยประสิทธิภาพ ความรู้และความสามารถที่ตนเองมีอยู่ หากแต่ผู้กู้แต่ละคนยังไม่ได้ขยายกิจการและทำกิจการด้วยเทคนิควิธีใหม่ ๆ อันเนื่องมาจากขาดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3) ผลกระทบทางอ้อม พบว่า ผู้กู้แต่ละคนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่งและมีความสามารถที่จะดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่อง หากไม่เกิดภัยธรรมชาติ เนื่องจากผู้กู้แต่ละคน โดยส่วนใหญ่จะนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้เกี่ยวกับการลงทุนด้านการเกษตร

1.2 อภิปรายผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า เกิดจากการมีส่วนร่วม การให้ความร่วมมือและ ในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่นของคนในหมู่บ้าน และมี แนวโน้มที่คนในหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามกองทุนจะเกิดขึ้นไม่ได้รับความ ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันของคนในหมู่บ้านในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบบริหารกองทุนหมู่บ้านหนองมะค่า โดยการ จัด โครงสร้างของกองทุนหมู่บ้านอย่างชัดเจนมีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุน ซึ่งมีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้อง มีระเบียบบริหารกองทุนมีการดำเนินงาน คณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการจัดสรรผลประโยชน์หรือกำไรจากกองทุน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของกองทุนหมู่บ้าน หนองมะค่า โดยการเปิด โอกาสให้คนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการ ประกอบอาชีพต่าง ๆ ส่วนการดำเนินงานมีความสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่งแต่ไม่ ทั้งหมด หากยังต้องอาศัยความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน และการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานของภาครัฐ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การมีสภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้านที่ดีขึ้น เมื่อได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเกิดขึ้น โดยมีการริเริ่มการลงทุนประกอบอาชีพ หลาย ๆ อย่างทำให้เศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้น และทำให้สังคมรอบข้างดีขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของคนในกองทุนหมู่บ้าน หนองมะค่า มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกันและมีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสของคนในหมู่บ้าน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

1) มีบรรพบุรุษที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน คือ นายประชา ทองสวัสดิวงศ์ โดยเป็นคนกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาตั้งหมู่บ้านหนองมะค่า ซึ่งชาวบ้านให้ความ เคารพและภาคภูมิใจมาโดยตลอด ทำให้ชาวบ้านมีความรัก สนิทสามานสามัคคี เอื้ออาทรต่อกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2) มีกลุ่มผู้นำหมู่บ้านซึ่งเป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ ประกอบไปด้วยผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นชาวบ้าน ราชการบ้านนาญ ครู ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข บุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นราษฎรที่อาศัย อยู่ในหมู่บ้านและเป็นกำลังสำคัญที่ผลักดันให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น

3) มีการปลูกฝังความคิดว่าผู้นำคนเดียวไม่ตามารถพัฒนาไปได้ ต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกคนทุกฝ่าย นำหลักการบริหารงานเป็นทีมมาใช้ในการบริหารจัดการภายในหมู่บ้าน

4) มีการจัดเวทีประชาคม พูดคุยถึงปัญหาต่าง ๆ ของหมู่บ้านและคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกันเป็นประจำสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง

5) มีการบริหารงานที่โปร่งใส มีหลักฐานที่สามารถให้สมาชิกทุกคนตรวจสอบได้ทุกเวลา

6) มีสัจจะและมีความซื่อสัตย์สุจริต

7) มีระบบการสื่อสารที่ดี โดยการใช้หอกระจายข่าวให้เป็นประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ

8) มีระบบการตรวจสอบที่ดีคือ มีการจัดคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเป็นองค์การอิสระไม่ขึ้นกับผู้ใด มีหน้าที่รับตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านซึ่งมีอยู่ถึง 5 กลุ่ม เมื่อพบว่ากลุ่มใดมีปัญหา ก็จะดำเนินการแก้ไขทันที

9) ความเสียสละของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนที่เสียสละทั้งกำลังกายกำลังใจ กำลังทรัพย์สินและเสียสละเวลา ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ

2.2 ปัจจัยด้านลบ

1) สมาชิกกองทุนขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการบริหารกองทุน

2) สมาชิกกองทุนขาดการมีส่วนร่วม

3) สมาชิกกองทุนไม่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์

4) สมาชิกกองทุนเขียนคำขอที่ไม่เป็น

5) คณะกรรมการที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำ

ระบบบัญชีไม่รู้จักหลักการทำบัญชีที่ถูกต้อง

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานในพื้นที่บ้านหนองมะค่า ปรากฏว่าพบการจัดตั้งกลุ่มองค์กร ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายในหมู่บ้าน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้านหนองมะค่า

4.1 มีความสามัคคี

4.2 มีความซื่อสัตย์

4.3 ยกย่องคนทำความดี

- 4.4 มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 4.5 มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
- 4.6 มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- 4.7 ครอบครัวในหมู่บ้านมีความอบอุ่น
- 4.8 มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร
- 4.9 มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก
- 4.10 มีการช่วยเหลือสตรี เด็กและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
- 4.11 มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
- 4.12 มีแผนงานหมู่บ้านที่คิดโดยสมาชิก

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

- 1) สมาชิกกองทุนมีรายได้เป็นเงิน ซึ่งเกิดจากการขายผลผลิตและเป็นผลมาจากการกู้เงินจากกองทุนไปดำเนินการ
- 2) สมาชิกกองทุนสามารถนำเงินมาชำระหนี้กองทุนทั้งเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยได้อย่างครบถ้วน
- 3) เมื่อมีเงินทุนสะสมเพิ่มมากขึ้นจากการที่สมาชิกกองทุนนำเงินมาชำระหนี้กองทุนเป็นผลทำให้กองทุนมีการเติบโตขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 1) สมาชิกที่กู้เงินจากกองทุนสามารถลดภาระหนี้สินได้บางส่วนแต่ไม่ทั้งหมด
- 2) สมาชิกกองทุนมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านในการดำเนินการประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ
- 3) สมาชิกกองทุนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยไม่กู้เงินจากแหล่งเงินกู้นอกระบบ ซึ่งจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่แพงมาก

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indierct Impact)

- 1) สมาชิกกองทุนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- 2) สมาชิกกองทุนรู้จักการประหยัดและออม
- 3) สมาชิกกองทุนมีความซื่อสัตย์และสามัคคี
- 4) สมาชิกกองทุนมีจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 5) ลดปัญหาการว่างงานของคนในหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

1) ลดขั้นตอนเกี่ยวกับการยื่นคำขอกู้เงินจากกองทุน เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุน ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

2) ลดจำนวนเอกสารและหลักฐานสำหรับการประกอบการขอกู้เงินจากกองทุน ได้แก่ สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และอื่น ๆ เนื่องจากมีภาระเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมเอกสาร

3) ในกรณีที่เกิดสัญญาเงินกู้จะต้องเสียค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.50 บาท/วัน หรือ ร้อยละ 15 บาท/เดือน ซึ่งเป็นอัตราการเรียกเก็บที่แพงมาก โดยต้องการขอให้ยกเลิกระเบียบนี้และขอให้มึระยะเวลาในการผ่อนผันในการผิดสัญญาเงินกู้หากมีเหตุอันสมควร

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1) คณะกรรมการกองทุนขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำระบบบัญชีที่ถูกต้องแนวทางการแก้ไขปัญหา ควรส่งตัวแทนคณะกรรมการกองทุนไปรับการฝึกอบรมหรือดูงานและให้มีการถ่ายทอดความรู้จากวิทยากรที่มีความรู้ในด้านการจัดทำระบบบัญชีที่ถูกต้องแก่ตัวแทนคณะกรรมการกองทุน

2) สมาชิกกองทุนไม่นำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหาคควรมีข้อกำหนดหรือข้อบังคับและบทลงโทษทางเศรษฐกิจ เช่น มีการเรียกเงินคืน ชะลอการกู้ในงวดต่อไป หรือทางสังคม เช่น มีการทำประชาพิจารณ์เป็นรายกรณี เพื่อให้เห็นเป็นตัวอย่าง

3) คณะกรรมการกองทุนที่มีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ไม่ครบทุกคน แนวทางการแก้ไขปัญหา ควรสร้างจิตสำนึก กระตุ้นและทำให้เกิดแรงจูงใจ หรือการสร้างแรงจูงใจ เช่น ให้ค่าตอบแทนในวันที่ปฏิบัติหน้าที่ มอบรางวัลความสำเร็จ และอื่น ๆ

2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1) การกู้เงินเพื่อนำไปสร้างอาชีพสมาชิกกองทุนควรมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อจะได้เงินลงทุนจำนวนมาก สามารถลงทุนผลผลิตและจำหน่ายในตลาดอย่างกว้างขวาง เป็นการสร้างงานและเพิ่มรายได้ได้อย่างยั่งยืน การบริหารจัดการทำในรูปของกลุ่ม จะทำให้มีการจ้างแรงงานในหมู่บ้านด้วย

2) ควรเพิ่มวงเงินที่ให้กู้จะเป็น 2 ด้านบาท ทั้งนี้จะได้กระจายให้สมาชิกได้กู้มากขึ้น และมีจำนวนผู้กู้มากขึ้น ซึ่งควรให้มีการผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ละ 3 เดือน หรือ 6 เดือน

โดยจะ ไม่เป็นภาระ ให้กับสมาชิกกองทุน เหมือนกับการกู้ยืมในระยะยาวอาจจะมีปัญหาหนี้สูญหรือ อาจเป็นการเพิ่มหนี้สินให้กับสมาชิกกองทุนมากขึ้น

3) หากสมาชิกกองทุนมีการรวมกลุ่มและมีการบริหารจัดการในรูปของกลุ่ม เพื่อนำเงินจากกองทุนไปผลิตสินค้าหรือแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรออกจำหน่ายในท้องตลาด หน่วยงานของทางภาครัฐจะต้องเข้ามาบีบบทบาทหรือมีส่วนช่วยในด้านการตลาด

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1) การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งอาจจะมีแนวคิด ประสบการณ์และความรู้ที่มีค่อนข้างจำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับขอบเขตของโครงการ ดังนั้นหากมีการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนและประชาชนโดยทั่วไป ในด้านผลกระทบของโครงการ ก็อาจจะได้ข้อมูลที่ดีสำหรับการพัฒนาโครงการกองทุนหมู่บ้านในโอกาสต่อไปได้

2) จากการศึกษพบว่ามีปัญหาไม่เพียงพอของสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการถ่ายทอดความรู้หรือกิจกรรมของโครงการสู่บุคคลเป้าหมาย จึงได้มีการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในโครงการ จะต้องมีข้อมูลมาใช้ในการจัดหาหรือให้การสนับสนุน ให้ตรงกับความต้องการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของโครงการต่อไป

3) การศึกษาเปรียบเทียบสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกกองทุนที่กู้เงินจากกองทุนกับสมาชิกกองทุนที่ไม่ได้กู้เงินจากกองทุน

4) การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสม สำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมาชิกกองทุนโครงการกองทุนหมู่บ้าน

5) การศึกษาโดยเพิ่มตัวแปรอิสระอื่นๆ นอกจากที่ได้ศึกษามาแล้ว เพื่อทราบข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงโครงการต่อไป

2.5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

กลยุทธ์การบริหารกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

1) ต้องยึดหลักการบริหารจัดการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกองทุนหมู่บ้าน ที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

2) ต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามประเมินผล โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานอย่างใกล้ชิด

3) ต้องมีการจัดเวทีประชาคม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ เสริมสร้างความรู้ เข้าใจแก่ชาวบ้านให้ชัดเจนในวัตถุประสงค์ ในหลักการ ในกระบวนการทำงานของกองทุน หมู่บ้านและเปิดโอกาสให้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ

4) คณะกรรมการกองทุนต้องมีคุณธรรมในการบริหารงาน การมีคุณธรรมแสดงออกคืออย่างป็นรูปธรรมด้วยการทำงานที่เป็นไปด้วยความโปร่งใส ถูกต้องตามหลักการ ชัดถ้อย ความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคแก่ทุกคน มีความยุติธรรมและสุจริตต่อหน้าที่รับผิดชอบ

5) ต้องมีระบบบัญชี การเงินที่มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องให้ความสำคัญระบบบัญชี การเงิน ในลักษณะที่มีความชัดเจน มีการตรวจสอบและควบคุมอย่างรัดกุม เชื่อถือได้และเป็นปัจจุบัน

6) ต้องมีการประเมินผลอย่างมีระบบ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องกำหนดตัวชี้วัด ที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพหรือผลสำเร็จของกองทุนอย่างเป็นระบบ ชัดเจน จะต้องดูตัวชี้วัดใดบ้าง เช่น การบริหาร การทำบัญชี การติดตามกำกับดูแล

7) ต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องบริการข้อมูลเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้กับสมาชิกกองทุนและชาวบ้านได้ทราบอย่างทั่วถึง เช่น ด้านบริหาร ด้านวิชาการ ด้านอาชีพ

8) ต้องมีหลักประชาธิปไตยในการบริหารงาน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ต้องเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเสริมสร้างแนวความคิด หลักการบริหารงานแบบประชาธิปไตยให้เป็นแบบอย่างการเรียนรู้แบบชาวบ้าน โดยยึดหลักการพิจารณา การตัดสินใจให้เป็นด้วยความมีเหตุผล ซอมรับและยึดถือเสียงข้างมากในการทำงาน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

9) ต้องสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างหมู่บ้านต่อหมู่บ้านและคนในหมู่บ้านให้เกิดขึ้น เพื่อเสริมสร้างทักษะ ประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพในการบริหารงานสูงขึ้น

การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาม้านหนองมะคำ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ ของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองมะคำ ปัจจัยบวกและ ปัจจัยลบที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย กระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองมะคำ

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545 โดยวิธีการศึกษาเอกสารข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ การจัดเวทีชาวบ้าน การสังเกต และ

การสัมภาษณ์ชาวบ้านหนองมะคำ เนื่องจากระยะเวลาของการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร
บัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
กองทุนหมู่บ้านมีเพียง 10 เดือน เท่านั้น ข้อมูลที่ได้อาจมีขอบเขตจำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับ
ขอบเขตของโครงการและในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้อย่างไรก็ตามผู้ทำสารนิพนธ์มีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ทาง
กองทุนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

บรรณานุกรม

"กองทุนหมู่บ้าน" : มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน. 2544. กาญจนและตราด. 271 (กันยายน 2544), 110 - 112

"กองทุนหมู่บ้าน" : มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน. 2544. สุรศักดิ์ เกรือคำ. 276 (ธันวาคม 2544), 107 - 108

"กองทุนหมู่บ้าน" : มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน. 2545. ม.ป.ท. 282 (มีนาคม 2545), 112 - 113

"กองทุนหมู่บ้าน" : มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน. 2545. กาญจนา จินตกานนท์. 284 (เมษายน 2545), 110 - 111

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการตำบลและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ศุภสภา ถาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้นตี่ยังยืน. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้นตี่ยังยืน, ขอนแก่น

เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและประเมินโครงการ. นครราชสีมา.

นโภกายและแผนสิ่งแวดล้อม, สำนัก. 2545. สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน. W W W.Oepp.go.th.

ประยุทธ์ ปยุตโต. 2530. นองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย. กรุงเทพฯ.

"รู้กฎหมายได้ประโยชน์" : มติชน เส้นทางเศรษฐี. 2544. สุประวัติ ใจสมุทร. 79 (กันยายน 2544), 70 - 71

"สัมภาษณ์พิเศษ" : วัฏจักรตลาดสตีฟายด์ส์, 2544. สิริพรและสุวิมล. 64 (มีนาคม 2545)
แห่งประเทศไทย, ธนาคาร. 2545. ความยากจนของประเทศ. W W W.bot.or.th.
แห่งประเทศไทย, ธนาคาร. 2545. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม
(SMEs). W W W.bot.or.th.
แห่งประเทศไทย, ธนาคาร. 2545. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ. W W W.bot.or.th.
แห่งประเทศไทย, ธนาคาร. 2545. ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้ของประชาชน.
W W W.bot.or.th.